

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Назив на министерство:	Министерство за правда
Назив на предлогот на закон:	ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ПРИИДНИЦИТЕ НА ЗАЕДНИЦИТЕ КОИ СЕ ПОМАЛКУ ОД 20% ОД ВКУПНОТО НАЕЛЕНИЕ ВО РМ
Одговорно лице и контакт информации:	Берат Мехмед
Вид на Извештај	☒ Нацрт ☐ Предлог
Обврската за подготовка на предлогот на закон произлегува од:	☒ Годишната програма за работа на Владата на Република Македонија ☐ НПAA ☐ Заклучок на Владата на Република Македонија ☐ Друго _____
Поврзаност со Директивите на ЕУ	не
Дали нацрт извештајот содржи информации согласно прописите кои се однесуваат на класифицираните информации	☐ Да ☒ Не
Датум на објавување на нацрт Извештајот на ЕНЕР:	----02.2019 година
Датум на доставување на нацрт Извештајот до Министерството за информатичко општество и администрација:	----02.2019 година
Датум на добивање на мислењето од Министерството за	

информатичко општество и администрација:	
Рок за доставување на предлогот на закон до Генералниот секретаријат	Март 2019 година

1. Опис на состојбите во областа и дефинирање на проблемот

1.1 Опис на состојбите

Со Охридскиот рамковен договор (ОРД), потпишан во август 2001 година, се цели кон промоција на мирниот и хармоничен развој на граѓанското општество, притоа почитувајќи ги етничкиот идентитет и интересите на сите граѓани на РМ. Потпирајќи се на ОРД, беа усвоени амандмани на Уставот на РМ со цел да се утврди широка листа на малцински права, од кои особено значење имаат начелото на соодветна и правична застапеност на немнозинските заедници во органите на државната власт и други јавни тела на сите нивоа, употребата на мајчиниот јазик како службен јазик, правото на образование на мајчин јазик на сите нивоа и локалната самоуправа. Исто така, во Уставот се воведува одредба со која се предвидува дека Собранието одлучува со посебно мнозинство гласови при донесување на закони кои директно ги засегаат културата, употребата на јазиците, образованието, личните документи и употребата на симболите на заедниците. Имено, за овие закони покрај мнозинството од присутните пратеници, потребно е и мнозинство гласови од присутните пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во државата (т.н. Бадинтерово мнозинство).

Со Законот за унапредување и заштита на правта на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од вкупното население во РМ (ЗУЗПЗ) се воспостави посебен институционален механизам за следење, унапредување и остварување на овие со Устав загарантирани права на припадниците на заедниците - Агенција за остварување на правата на заедниците (АОПЗ), која започна со работа при крајот на 2009 година. Агенцијата, меѓу другото, има надлежност да се грижи и да ја следи реализацијата и унапредувањето на правата на помалобројните заедници и да врши надзор над спроведувањето на законите со кои се уредуваат нивните права. ЗУЗПЗ воспостави правна рамка за подоследно остварување и заштита на правата на припадниците на заедниците во следниве области: вработување согласно со начелото на соодветна и правична застапеност; употреба на јазикот на припадниците на заедниците; образование на мајчин јазик (основно, средно и високо); промоција на културата и културното наследство на припадниците на заедниците; информирање на свој јазик преку електронските и печатените медиуми; основање на здруженија на граѓани и фондации заради остварување на културните, образовните, уметничките и научните цели; остварувањето на правото на употреба на свои симболи како и во други области во кои со закон се уредени правата на припадниците на заедниците.

Во текот на изминатите 10 години од донесување на ЗУЗПЗ и формирање на АОПЗ, Агенцијата се соочи со недостаток на инструменти и можности за исполнување на со закон предвидениот мандат. Посебен проблем представува неможноста за обезбедување на следење, заштита и надзор врз спроведувањето на законите кои ги уредуваат правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од населението во државата.

За таа цел АОПЗ започна со постапка на измена и дополнување на Законот и се формира работна група во која учество земаа:

1. МЕНФИ ИЛИЈАЗИ - УПРАВА ЗА АФИРМИРАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ НА КУЛТУРАТА НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА ЗАЕДНИЦИТЕ
2. МИЛУТИН СТАНЧИЌ – УПРАВА ЗА РАЗВОЈ И УНАПРЕДУВАЊЕ НАОБРАЗОВАНИЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА ЗАЕДНИЦИТЕ

3. ХЕСАТ ВЕЛИУ – МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ
4. ЈАСМИНКА ПЕРЧИНКОВА – КОМИТЕТ ЗА ОДНОСИ МЕЃУ ЗАЕДНИЦИТЕ
5. БЕХАР АМЕТИ - СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РАМКОВЕН ДОГОВОР
6. БЕКИМ КАДРИУ - КОМИСИЈА ЗА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА
7. БЕРАТ МЕХМЕД - МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
8. НУРЕДИН ИСМАИЛИ - МИНИСТЕРСТВО ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА
9. БЕКИМ МЕХМЕД - МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
10. МИРЈАНА НЕДЕЛКОВА - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД ВЛАШКАТА ЗАЕДНИЦА
11. ЏУНЕЈТ ДАВУД - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА
12. МЕРСИХА СМАИЛОВИЌ - ПРЕСТАВНИК НА НВО ОД БОШЊАЧКАТА ЗАЕДНИЦА
13. ЕЛВИС ШАЌИРИ - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА
14. БОГОЉУБ НИНИЌ - ПРЕСТАВНИК НА НВО ОД СРПСКАТА ЗАЕДНИЦА
15. МЕВМЕД ЏЕМАЈЛОВСКИ – ПРЕСТАВНИК НА МРЕЖАТА ЗА МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО
16. РУБИН ЗЕМОН - ПОСЕБЕН СОВЕТНИК ЗА РАЗВОЈ НА МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО ИНТЕРКУЛТУРАЛИЗМОТ И ИНТЕР-КУЛТУРНИТЕ КОМУНИКАЦИИ ВО КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ВЛАДАТА НА РМ
17. ИРЕНА ОРОВЧАНЕЦ - АОПЗ
18. ЛЕЈЛА КАРДОВИЌ -АОПЗ
19. КРИСТИНА АНТИЌ - АОПЗ
20. ИЛХАН РАХМАН - ДИРЕКТОР НА АОПЗ
21. ЏЕЛАЛ ХОЌИЌ - ЗАМ. ДИРЕКТОР НА АОПЗ

При изготвување на предлог измени и дополнувања на АОПЗ доби поддршка и од страна на Европската Комисија преку инструментот ТАИЕКС. Во рамките на ТАИЕКС беше реализирана петдневна експертска мисија за поддршка на изготвувањето на предлог измени и дополнувања на Законот од која произлезе експертски извештај. Понатаму беше остварена тридневна студиска посета на Северна Ирска, со цел запознавање со законската рамка во делот на правата на заедниците во земја членка на ЕУ, работата на релевантните институции, добри практики од областа на заштита и промоција на правата на заедниците и размена на искуства. Исто така беше реализирана втората експертска мисија во рамките на која ТАИЕКС експертот присуствуваше на работната сесија на работната група за изготвување на предлог измени и дополнувања на Законот. Од истата произлезе и неговиот финалниот извештај кој беше разгледан од работната група и дел од неговите забелешки беа вклучени во текстот на самиот Закон.

1.2 Причини за проблемите кои се предмет на разгледување

Одредбите од 2008 година не доведоа до задоволително подобрување на состојбите со унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од населението во РМ а исто така во законот не беше предвидена надзорната функција на АОПЗ со која би се создала можност во РМ да постои институција која ќе може во целост да ја следи

состојбата со исполнување на законските одредби за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците.

Наведените решенија содржани во законот се базираат врз досегашното искуство на Агенцијата и останатите институции, а во исто време се засновани и на меѓународните стандарди во оваа област.

Компаративна анализа на законодавство за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците

Со компаративниот преглед се опфатени системите за остварување и унапредување на правата на заедници на вкупно 11 земји од ЕУ и од Западниот Балкан, односно на Данска, Естонија, Ирска, Литванија, Обединетото Кралство, Словенија, Србија, Хрватска, Црна Гора, Шведска. Грузија е исто така анализирана, со цел да се добие поголем диверзитет на искуствата и механизмите за заштитата на етничките малцинства кои доаѓаат од Кавказот. Ваквата заштита е повеќеслојна, односно се работи за низа институции и тела кои се разликуваат по својата структура, надлежност, функција, членство и место во државната организација. Тоа е и разбирливо со оглед на широкиот спектар на права и задачи кои тие ги покриваат.

Органите и институциите кои се грижат за реализирање и унапредување на правата на заедниците, покрај избраните институции, главно влегуваат во три категории. Во првата категорија се вбројуваат органите како дел од извршната власт. Тие ги координираат активностите на другите надлежни институции и тела, даваат техничка помош и доделуваат грантови за проекти. Во втората група спаѓаат советодавни тела каде што членуваат номинирани и избрани представници на припадниците на малцинствата, кои ги застапуваат интересите на малцинствата. Тие главно се од консултативен карактер и преку нив се одржува дијалогот со државните и локалните органи. Во третата категорија спаѓаат тела од научен карактер, како на пример институти кои ја следат состојбата со заедниците, вршат анализи и изготвуваат студии.

При изготвување на измените и дополнувањата на законот во предвид беа земени искуствата од горенаведените држави.

Грузија

Согласно податоците од пописот од 2014 година, вкупното население на Грузија е 3.729.635 жители. Бидејќи целосните податоците од најновиот попис ќе бидат познати во 2016 година, податоците за етничкиот состав се преземени од Пописот од 2002 година, согласно кој 83,8% се Грузијци, 6,1% се Азербејџанци, 5,7% се Ерменци, 1,5% се Руси, 0,9% се Осетијци, 0,4% се Језиди, 0,3% се Грци, и други кои се под 0,2%.

Министерство за помирување и граѓанска еднаквост во Грузија

Ово Министерство кои било познато под името Министерство за помирување ги презело надлежностите од Министерството за справување со конфликти кои се фокусираат на проблемите во Јужна Осетија и Абказија. Неговата работа е фокусирана на интеграција на етничките малцинства, посебно на населението, избеглиците и внатрешно раселените лица од конфликтните региони. Помеѓу другите задачи, поврзани со активностите за градење на мир и доверба помеѓу заедниците, Министерството е носител на социо-економски мерки со цел општествена интеграција, ги имплементира, објаснува и координира политиките и програмите за интеграција на

Владата на локално и регионално ниво и ги подржува ваквите иницијативи, ја информира јавноста, врши консултација со меѓународни организации и обезбедува фондови за проекти насочени кон интеграција и граѓанска еднаквост. Министерството, односно Канцеларијата на министерот објавува годишни извештаи за имплементација на концептот и акциониот план за толеранција и граѓанска еднаквост и врши проценка на тоа што е имплементирано од акциониот план со примена на научна методологија.

За вршење на своите надлежности Министерството ја фасилитира работата на меѓу-ресорска Комисија, поради тоа што голем број на органи се инволвирани во примената на концептот и акциониот план. Соработката со Владата се одвива со цел информирање и лобирање за успешно решавање на проблемите. Во органиграмот на Министерството, кое вкупно има 30 вработени, доминираат функциите за граѓанска интеграција, за односи со меѓународни организации и право, за политичка анализа и односи со јавност, како и за проектом менаџмент.

Данска

Данска е една од похомогените држави во светот со приближно 90% од населението кое се декларирало дека има данско потекло. Со оглед на постојаните миграциски текови, Данска има етаблирано политики и тела кои се надлежни за интегрирање на заедниците во општеството. При тоа, интеграцијата се сфаќа во поширока смисла, односно како политичка, економска и културна. Покрај мрежата од министерства и локални и регионални органи за одредени аспекти од малцинските права надлежни се и следниве тела:

Институтот за човекови права

Институтот е автономна национална институција согласно Париските принципи, финансиран од државата. Покрај следењето на другите човекови права, тој ја има главната улога во следењето, мониторингот и вршење на анализа на состојбите на малцинските права. Членовите на неговиот управен одбор се назначени од академските институции, од кои барем еден припаѓа на организација која се грижи за правата на малцинствата. Институтот ужива слобода во истражувачките дејности. Тој подготвува годишни извештаи, каде што е обработена и состојбата со малцинските права и врши проценка на легислативата од аспект на човекови права. Институтот имплементира проекти за толеранција во соработка со други надлежни тела и институции на културата и врши едукација на јавноста. За својата работа поднесува извештаи до Собранието. Институтот формира Совет за човекови права за дијалог со НВО-ата и води интензивна меѓународна соработка.

Совет за етнички малцинства

Советот во својата сегашна форма е конституиран во 2014 година. Тој е советодавен орган на Министерството за деца, еднаквост, интеграција и социјални работи. Дел од неговите членови се назначени од Министерот, дел се претставници на најголемите општини, а дел се избрани од одборот на општините. Покрај прашањата за бегалците и емигрантите, тој коментира и во врска со прашања битни за етничките малцинства со фокус на етничката различност и нееднаквоста што може да доведе до дискриминација. Министерството исто може да побара негово мислење и коментар на акциони планови. Советот се сретнува со претставници на Министерството редовно, односно на секои три месеци. Покрај овој национален совет, постојат и совети за интеграција на локално ниво, чие етаблирање е поддржано од Советот за етнички малцинства.

Естонија

Помеѓу Република Македонија и Република Естонија постојат сличности во однос на големината на територијата (45,228км²) и по бројноста на населението (1.340.415). Естонија како и Македонија е мулти-етничка држава каде што припадниците на другите национални заедници сочинуваат 31% од населението. Поради овие карактеристики, како и поради успешната транзиција кон демократско општество и влезот во ЕУ, нејзиниот систем за заштита на малцинствата е земен како модел на проучување.

Совет на култура на национално малцинство или одбор на култура

Тие се раководни тела на културната автономија и на нејзините институции. Културната автономија има за цел да го организира: образованието на мајчин јазик и да го следи трошењето на средства кои се издвоени за оваа цел; основањето на институции на културата, нивните активности и организацијата на етничко-културни настани како и распределувањето на средства, доделување на стипендии и награди за унапредување на културата и образованието на малцинствата. Посебно назначени заедници во законот или секоја заедница која брои повеќе од 3.000 припадници може да ги основа овие тела по пат на слободни избори под мониторинг и со одобрение на државата. Се води посебен регистар за припадниците на малцинските заедници на кои им следува пасивното избирачко право.

Институции на културната автономија се следните: образовни институции за јазикот и културата на заедницата (градинки и училишта); етнички институции на културата; етничко културно претприемаштво и издавачки куќи, и етнички институции за социјална грижа.

Културната автономија и нејзините активности се финансираат од домашни и странски донации, државни фондови, фондови на локалната самоуправа кои се определени за институциите од областа на образованието, социјалната грижа или културата, легати и завештанија и од членарина од членовите на културната автономија.

Фондација за интеграција

Фондацијата е непрофитна организација востановена од страна на Министерството за култура во 1998 година. Нејзините задачи се: да прибира средства, да иницира и помага во работата со проекти, да подготвува информации, студии, како и да ги координира проектите и донациите од државата, од домашни и од странски донатори. Проектите се бираат на отворен конкурс на кој може да конкурираат државни органи, органи на локалната самоуправа, здруженија и поединци. Таа има востановено и датабаза на проекти и донатори. Фондацијата има организирано обуки на државни службеници кои работат на општествена интеграција. Има работено на проект за зголемување на вработеноста во заедниците во неколку града (финансиран од државни фондови) и организирала кампањи за зголемена видливост на заедниците.

Фондацијата има главна улога при имплементирањето на програмата за интеграција, посебно во делот за мониторинг. Во овој дел таа ги набљудува процесите на интеграција, подготвеноста и капацитетот на заедниците и на државните органи за постигнување на целите на програмата.

Ирска

Како членка на ЕУ, Ирска е интересна за анализата поради постоење на номадско малцинство познато како ирски чергари, покрај ромските чергари. Номадскиот начин на живот културно ја обележал оваа заедница. Според пописот од 2011 година во Ирска живеат 4.525.282 лица од кои 84,5% се Ирци, додека Ирските номади учествуваат со 0,7% од вкупното население. Во последните години, таа станува дестинација на имиграција, претежно од новите земји на ЕУ.

Министерство за заштита на човековата околина, за заедницата и за локалната влада и Министерство за правда и еднаквост

Надлежностите за социјална инклузија се поделени помеѓу овие министерства. Министерството за заштита на човековата околина, за заедницата и локалната влада, покрај другите активности, е надлежно за социјална инклузија и еднаквост на лицата кои припаѓаат на новодојдените заедници, на Ромите и на Ирските чергари. Оваа надлежност се остварува преку посебна програма со која се настојува да се подобри ситуацијата на овие заедници од неколку аспекти како што се вработувањето и образованието. Фокусот се става на ниво на општина. Министерството за правда и еднаквост интересорски ја координира и ја следи политиката формулирана за Ромите и чергарите со цел остварување на еднаквоста и социјална инклузија. Тоа исто врши и јавна консултација.

Национален советодавен и набљудувачки комитет

Комитетот е формиран под покровителство на Министерството за правда и еднаквост. Тој служи како форум за консултација со претставниците на чергарите, идентификува прашања и решенија со цел подобрување на состојбата на чергарите во областите согласно нивните интереси, ја набљудуваат состојбата на чергарите во општеството, и изготвува двогодишни извештаи за Министерството за Правда и еднаквост со цел да се идентификуваат проблемите во врска со чергарите кои се од општо значење.

Литванија

Причините поради кои оваа Балтичка земја е земена како модел за анализа се сличностите кои ги има со Македонија, бидејќи се работи за две мали Европски земји кои ги имаат одбрано евро интеграциите за свој развоен пат. Литванија е мултикултурна земја, но со повисок степен на етничка хомогеност од Македонија. Како Литванци се имаат определено 84,1%, како Полјаци 6,6% , како Руси 5,8%, како Белоруси 1,2%, како Украинци 0,5%, како Евреи 0,1% и како Татари 0,1% од вкупното население.

Куќа на националните заедници

Куќата на националните заедници е јавна институција етаблирана од страна на Министерството за култура. Таа е наменета за одржување на курсеви за литванскиот јазик и јазикот на заедниците, организира настани од културата и им овозможува на НВО-ата од заедниците да ги негуваат своите обичаи, традицијата и културата, преку нудење бесплатни простории и услуги. Нејзините задачи се однесуваат на решавање на прашања од стратешко значење за заштита на идентитетот на

малцинствата и развој на нивната култура, учество во законодавниот процес, потоа има советодавна функција и зема учество во разни тела и комисии. Таа е претставена преку Совет во кој членуваат претставници на заедниците. Дијалогот се води со Министерството за култура, каде што тие ги даваат своите предлози и дискутираат битни прашања за заедниците.

Координативна комисија за национални малцинства

Комисијата е формирана во 2009 година и стратешки е позиционирана под Премиерот. Во нејзиниот состав се вклучени претседателот и членовите на Советот на националните малцинства и определен број министри. Овој висок форум ги адресира сите горливи прашања поврзани со националните малцинства.

Обединето Кралство

Обединетото Кралство својата политика за интегрирано и кохерентно општество ја спроведува преку низа програми кои се фокусираат на подобрување на успехот во училиштата на децата од заедниците кои имаат потреба од тоа, обезбедување на банкарски кредити, и слично. Принципот на еднакви шанси и на недискриминација во вработувањето во јавниот и приватниот сектор е еден од фокусите на политиката за општествена интеграција.

Комисија за еднаквост и човекови права

Комисијата за еднаквост и човекови права е национална институција за човекови права, согласно принципите од Париз, востановена 2006 година. Таа е независно тело, со ингеренции утврдени со закон, со цел да се спротивстави на дискриминацијата, да промовира еднаквост и да ја развива свеста кај јавните органи за примената и заштитата на човековите права во сите сфери на јавното и приватното живеење. Комисијата е составена од комесари чии број варира меѓу 10 и 15, кои се утврдени од Секретарот на Државата.

Ова тело изготвува своја стратегија преку јавна консултација, врши преглед на прогресот кој е направен во сферата на човековите права, изготвува индикатори за негово мерење и подготвува јавен извештај на секои три години. Тоа ја следи примената на легислативата за заштита на човековите права и за тоа ја советува и подготвува препораки упатени кон Владата. За ситуацијата со човековите права ги известува Парламентот и Владата, која е задолжена да ја консултира Комисијата пред да направи одредени законски измени. Комисијата подготвува водичи за примена на законите од аспект на еднаквост и забрана на дискриминација и дава правна помош.

При извршување на својата заштитна функција, доколку Комисијата смета дека некое лице не се придржува кон законските обврски, му укажува на тоа и бара во строго одреден рок да ја запazi таа обврска и да ја информира за преземените чекори. Таа може да побара и пристап кон информации и документи од важност за нејзината работа.

Комисијата претседава со РИО форумот, кој ги обединува Народниот правобранител, инспекторите и регулаторите кои вршат регулаторна и надзорна функција во голем број на сектори, како што се здравство, а кои се заинтересирани за човековите права и еднаквоста. Форумот редовно се среќава за размена на знаење и искуства со цел преточување на човековите права во пракса.

Група за вработување на етничките малцинства

Ова тело е спонзорирано од Одделот за работа и пензија и е под надлежност на Министерството за Труд. Составено е од претставници на релевантни организации и експерти. Групата има пред се советодавна и експертска функција во доменот на вклученост на заедниците на пазарот на трудот. Ги идентификува бариерите за вработување на припадниците на етничките малцинства и нуди решенија за нивно надминување. За имплементирање на своите цели, Групата утврдува годишна програма на работа со одобрение на Министерот, во која се земаат во предвид релевантните планирани активности на други тела. Таа се поврзува и координира со други тела (пр. Одделот на Владата за еднаквост), советодавни групи и асоцијации на етничките малцинства, подготвува извештај за прогресот на реализација на приоритетите и евалуација на својата советодавна работа. Во врска со советодавната функција, како и некои други аспекти од нејзината работа, Групата е врзана со принципот на доверливост. Таа има етаблирано портал со статистички податоци за вработување на етничките малцинства.

Фонд за развој на етничките малцинства

Фондот е промотор на добрите меѓуетнички односи, на социјалната кохезија и ги поддржува помалите организации со цел заеднички настап. Тој доделува грантови на организации за самопомош, на волонтерски здруженија и на оние кои се заземаат за малцинските човекови права за обезбедување на еднакви услови во пристапот кон јавните услуги, за елиминација на предрасудите, за зголемена инволвираност на малцинствата во општествениот живот, како и за одржување на културата на малцинствата и нејзино пренесување на идните генерации. Грантовите се доделуваат на јавен конкурс. Фондот е под закрила на Премиерот и на неговиот Заменик. Работата на фондот се продолжува со одлука на извршната власт.

Канцеларија на Владата за еднаквост

Основната цел на Канцеларијата е да ја намали дискриминацијата и да обезбеди еднаквост во јавните сфери на општественото живеење. Таа соработува со интер-министерската група за имплементација на стратегијата за еднаквост и има надлежности во врска со Законот за еднаквост.

Канцеларија за Северна Ирска

Канцеларијата ги претставува интересите на Северна Ирска во Обединетото Кралство и обратно. Таа е предводена од Државен секретар од Владата на Обединетото Кралство. Во својата работа Канцеларијата е поддржувана од страна на Комисијата за човекови права на Северна Ирска. Таа обезбедува соодветна примена на договорот за деволуција преку фокусирање на односите помеѓу заедниците, економијата и стопанскиот напредок и безбедноста и помирувањето. За оваа цел Канцеларијата подготвува политики со конкретни мерки.

Словенија

Словенија и Македонија не само што имаат заедничко минато како федеративни членки на бивша Југославија, туку се и слични по бројноста на популацијата и големината на територијата. Од етнички аспект, Словенија е похомогена од Македонија. Нејзиното население се состои од 83% Словенци, 2% Срби, 1,8% Хрвати, 1,6% Муслимани, 0,3% Унгарци, 0,1% Италијанци, 8,9% непознати и 2,2% други.

Канцеларија во Владата на Република Словенија

Канцеларијата во Владата на Република Словенија за национални малцинства била формирана како агенција се до нејзиното реструктурирање во 2012, а потоа во 2013 повторно е етаблирана со истиот статус. Нејзиниот директор го бира Владата на предлог на Премиерот. Канцеларијата ги има следните надлежности:

-Мониторинг на примената на уставните и законските одредби за заштита на правата на одредени национални заедници и обезбедување на заштита на тие права, како и вршење анализи и подготвување на препораки за подобрување на состојбата за потребите на Владата,

-Координација со други тела надлежни за посебните правата на националните заедници на државно и локално ниво, како и со институти и организации кои вршат истражувања и работат на тематиката на етнички заедници,

-Извршување на задачи во однос на статусот, одговорноста, правата и можноста за развој на националните заедници во надлежност на Владата и вршење на стручни, професионални и управни работи,

-Соработка со Република Хрватска во заштитата на правата на Италијанската заедница,

-Разработување на проблемите на специјални права на одредени заедници,

-Подготвување на анализи, материјали, препораки и сугестии за Владата и за нејзините тела, како и следење на ефектите од одлуките во врска со етничките малцинства,

-Спроведување на одлуките на Владата на ова поле,

-Одржување на редовни контакти со претставници на НВО-ата и локалната самоуправа од заедниците,

-Соработка со парламентарната комисија за етнички заедници,

-Учество во работни групи и тела на институти, органи формирани од Владата кои работата на оваа тематика,

-Учество на меѓународни семинари, конференции, консултации поврзани со заштитата на националните заедници и билатерална и мултилатерална соработка со ЕУ, Совет на Европа, и

-Планирање и мониторирање на употребата на фондови од страна на одредени заедници согласно финансискиот план на заедниците.

Институт за етнички студии

Овој Институт, кој е формиран во 1925 година како Институт за малцинства, е еден од најстарите во Европа од ваков вид. Тој врши едукација, подготвува научни анализи, студии и има учествувано во подготовка на студијата „Перцепции за Словенската интеграциона политика,“. Други негови активности вклучуваат меѓународна соработка, учество и подготовка на симпозиуми и конференции.

Србија

Населението на Србија се состои од 83,32% Срби, 3,53% Унгарци, 2,05% Роми, 2,02% Бошњаци и други чие учество е под еден процент, не се знае или не се изјасниле

Канцеларија за човекови и малцински права

Канцеларијата е формирана во 2012 година. Нејзиниот директор го именува Владата за време од пет години, по предлог на Премиерот. Сите вработени имаат статус на државни службеници.

Нејзините надлежности за заштита и унапредување на правата на заедниците опфаќаат:

- Вршење на стручни работи за потребите на владата, на министерствата и на Советот за национални малцинства, прибирање податоци, подготовка на стручни мислења, анализи и извештаи,
- Следење на законодавството од аспект на неговата усогласеноста со меѓународните стандарди и иницирање на негова измена,
- Следење на положбата на националните малцинства и остварување на нивните права, како и на други општи прашања,
- Остварување на врски на националните малцинства со нивните матични држави,
- Информирање на јавноста,
- Одржување врски со националните совети,
- Соработка на проекти финасирани од ЕУ, и
- Придонес кон изработка на извештаи на ООН за универзално регуларно периодично известување, за Рамковната конвенција, како и организирање на јавна консултација.

Совет за национални малцинства

Покрај постоење на голем број на совети за секое национално малцинство поединечно, кои работат и имаат ингеренции во областа на културата, образованието, верата, јазикот на националните заедници, во 2004 година оформен е и Совет за национални малцинства на највисоко ниво. Главна цел на Советот е унапредување, спроведување и заштита на правата на малцинствата. Во него членуваат Премиерот, министри од неколку клучни министерства, директорката на горенаведената канцеларија и на канцеларијата за соработка со цркви и верски заедници, како и претседателите на советите на националните заедници и на Еврејската заедница. Советот ги има следниве ингеренции:

- Го прати и разгледува остварувањето на правата на националните малцинства и на меѓуетничките односи,
- Предлага мерки за унапредување на еднаквоста помеѓу заедниците,
- Ја прати соработката на советите за национални малцинства со државните органи, како и со регионалните и локалните органи, ги разгледува условите за нивната работа и предлага соодветни мерки,
- Го следи остварувањето на меѓународните обврски во оваа област, ги разгледува меѓународните договори за национални малцинства при процесот на нивното склучување,
- Ги разгледува нацрт-законите и други акти кои се од значење за националните заедници, и дава мислење и ја советува Влада, и

-Ги потврдува знамињата, симболите и белезите на националните малцинства.

Советот има подготвено датабаза на национални малцинства, има одредено годишни празници за малцинствата, има утврдено критериуми за увоз на учебници за етничките заедници, има промовирано културна толеранција и мултикултурализам во Војводина, итд.

Хрватска

Република Хрватска како земја од бивша Југославија, која е дом на повеќе етникуми и која е полноправна членка на ЕУ, има искуства кои може да бидат од полза за Македонија во однос на етничките заедници. Согласно статистичките податоци од 2011 година во Хрватска има 90,42% Хрвати, 4,36% Срби, 0,73% Бошњаци, 0,4% Роми, 0,41% Албанци, 0,33% Унгарци, 0,25% Словенци, 0,22% Италијанци, 0,11% Црногорци, 0,11% Словаци, 0,1% Македонци и други.

Канцеларија за човекови права и правата на малцинствата

Канцеларијата е востановена во 2012 година со консолидирање на две посебни тела со надлежности во областа на човекови и малцински права. Таа врши стручни работи и едукација, а исто така врши анализа на компатибилноста на законите со уставот и меѓународните акти. Ги следи меѓународните документи, дава мислење и соработува со меѓународни организации. Надлежна е за следење на имплементацијата на Акциониот план за имплементација на Уставниот закон и за координација, имплементација и евалуација на националните програми, како и на Рамковната конвенција. Спроведува програми на ЕУ и врши технички надзор над спроведување на проекти. За активностите за имплементација таа поднесува годишни извештаи.

Совет на национални малцинства

Советот на национални малцинства е востановен со Уставниот закон за правата на националните малцинства од 2002 година. Тој е составен од претставници поставени од Владата кои се номинирани од локалните малцински совети и истакнати претставници на заедниците од редовите на здруженијата на граѓани, религиозни здруженија, поединци итд., со 4 годишен мандат. Тој усвојува своја програма и финансиски план кои се објавуваат во Службен весник.

Советот има обемни надлежности кои вклучуваат дистрибуција на државни фондови за програми од областа на културата, давање на предлози и мислења до државни органи во врска со имплементацијата на Уставниот закон, предлози за дискусија во врска со релевантните закони, радиодифузните дејности, мерки за одржување на малцинствата во области кои традиционално ги населуваат. За своите надлежности Советот има право да добива информации и документи од државни, локални и регионални органи, да бара лично присуство на службени лица, да соработува со меѓународни организации и со тела од други држави со кои малцинствата чувствуваат врска.

Црна Гора

Црна Гора, исто како и Македонија е мултикултурна и мултиетничка земја и спаѓа во групата на мали држави. На пописот во 2011 година 44,98% се декларирале како Црногорци, 28,73% како Срби, 8,65% како Бошњаци, 4,91% како Албанци, 3,34% како муслимани, 1,1% како Роми додека останатите заедници се под 1%, не е познато етничкото потекло или не се определиле.

Министерство за човекови и малцински права

Министерството, преку Директоратот за унапредување и заштита на правата на малцинствата, ја има главната улога во координирањето на политиката за националните малцинства. Тоа соработува со малцинските совети, ги спроведува законските прописи, врши стратешко планирање и ја следи состојбата со правата на националните заедници, изготвува законски предлози, стратегии, програми и проекти, извршува обврски согласно програмата на Владата, допринесува кон стратешките приоритети во странство, вклучувајќи го и приклучувањето во ЕУ и извршува обврски спрема меѓународни организации. Министерството, согласно својата програма, организира разновидни активности, кои опфаќаат организирање на медиумски кампањи, обезбедување места на факултети во Албанија за припадниците на заедниците, придонес кон запишување на Роми на факултетите, спроведување на јавна расправа за предлог закони поврзани со малцинските права и сл. Министерството изработува извештаи за развојот на правата на етничките заедници кои се јавни.

Фонд за заштита и остварување на правата на малцинствата

Фондот е основан во 2008 година, со одлука на Собранието. Неговата основна цел е поддршка на активностите за зачувување и развој на идентитетот на националните заедници. Со него раководи директор и управен одбор, во кој членуваат членови на советите на националните заедници, избрани претставници од Парламентот и секретарот на Министерството за човекови права и права на заедниците. Парите за проектите се алоцираат преку јавен конкурс. Фондот користи средства од буџетот, кои изнесуваат 0,15% (смадени за определени ставки), како и од други извори. Тој подготвува критериуми за распределба на средства и поднесува годишен јавен извештај за распределба на средства.

Шведска

Шведска е земја која важи како добар пример за грижа и остварување на правата на припадниците на заедниците, но и пример за добро трошење на јавните пари во социјалната сфера. Во 2015 година, населението на Шведска изнесувало 9.828.655. Иако нема официјални статистики за етничкиот микс, се смета дека околу 20,1% од населението се од странско потекло.

Министер за интеграција

Интегративната политика е една од главните политички приоритети на Шведска со која се цели да се обезбедат еднакви шанси за сите без оглед на етничката и културната различност. Интегративната политика ја водел Министерот за интеграција, кој бил сместен во различни министерства се до 2014 година, кога оваа функција била укината. Министерството за вработување сега ги врши надлежностите од областа на општествената интеграција. Основната цел е преку интегративни мерки да се надминат општествената фрагментација врз основа на потекло, етничка или религиозна припадност, посебно со оглед на имиграцијата. За таа цел Министерството презема низа на мерки за креирање на еднакви можности во областа на вработувањето, школувањето, развој на претприемаштвото, подобрување на знаењето на Шведскиот јазик, како и поддршка за општините кои покажуваат позитивни резултати.

Околиски административен одбор

Околинскиот административен одбор е претставник на централната власт во регионите со голем број на надлежности. Тој заедно за Сами парламентот се надлежни да вршат мониторинг врз спроведувањето на Актот за национални малцинства и малцински јазици од 2009 година. За резултатите од мониторингот за примената на Актот поднесуваат извештај до Министерството за вработување каде што се сигнализираат сите проблеми. Детектирана е голема бавност во имплементација на Актот од страна на општините, а недостатокот на правни средства за заштита во случаите кога општините го игнорираат или ги повредуваат правата на малцинствата е утврден како голем недостаток.

Табела на институционална поставеност на државните тела за заштита на правата на заедниците

Земја	Тела	Членови	Надлежности	Овластувања	Извор на средства
Земји од ЕУ и западна Европа					
Данска	Институт за човекови права	Одборот е назначени од академски институции и од Советот за човекови права	Мониторинг, и известување, имплементирање проекти во соработка со други тела, проценка на законски проекти, меѓународна соработка	Формирање на експертски и други тела Слобода на истражување	Државен буџет
	Совет за етнички малцинства	Претставници од Министерство, од општините	Советодавна	Дава коментари за прашања од значење за малцинствата	Државни пари
Естонија	Совети и одбори на културата	Избрани од членови на културната автономија	Основање и раководење со етнички образовни, културни и др. институции, распределба на средства за поддршка	Раководење со буџетски средства	Донации (домашни и странски), буџетски средства, членарини
	Фондација за интеграција	Непрофитна организација	Финансирање, проектна помош, мониторинг, обуки, водење проектна база, информирање	Раководење со државни фондови и донации	Државни пари, донации, донации од ЕУ, странски држави
Ирска	Министерство за заштита на околината, заедница и локална власт	Државни службеници	Изготвува мерки за социјална инклузија од аспект на локално ниво	Изготвување на програми, соработка со општините	Државен буџет
	Национален советодавен и набљудувачки комитет	Државни службеници и претставници на организациони на заедниците	Форум за дијалог	Извештај до Министерството со идентификувани проблеми	Државен буџет

Литванија	Куќа на национални заедници	Совет составен од претставници на заедниците	Унапредување на правата од областа на културата, изучување на јазикот, организирање културни настани, поддршка на НВО секторот	Доставување предлози и сугестии за закони, програми до Министерство за култура	Државен буџет
	Координативна комисија за национални малцинства	Највисоки државни претставници	Креирање и имплементација на политиките за заедниците	Предлози до Влада	Државен буџет
Обединето Кралство	Комисија за еднаквост и човекови права	Комесарите се утврдени од Секретарот на државата согласно нивното искуство во областа	Следење и известување за човекови права, едукација, правна помош, проценка на законодавството, заштитна функција	Развивање на индикатори за човекови права, поврзување со државни тела, задолжителна консултација за одредени законски измени, барање за придржување кон законска обврска, пристап кон документи и информации, утврдување на внатрешни процедури, покренување судска постапка	Државен буџет
	Канцеларија на Владата за еднаквост	Владини службеници	Стратегија, законодавство	Поврзување со други тела, организации, итд.	Државен буџет
	Група за вработување на етничките малцинства	Претставници на релевантни организации и експерти	Советодавна, експертска, изнаоѓање решенија за утврдените проблеми, принцип на доверливост	Препораки, пристап до информации, креирање и одржување на јавна датабаза	Државен буџет
	Фонд за развој на етничките малцинства	Владини службеници	Развивање на добри меѓуетнички односи, доверба, поддршка при носењето на стратегија за расна еднаквост	Давање на грантови за меѓуетнички проекти	Државен буџет
	Канцеларија за Северна Ирска	Државен секретар во влада, државни службеници	Примена на договорената деволуција на власт	Подготвување на политики и мерки	Државен буџет
Словенија	Канцеларија за национални малцинства	Директор именуван од Влада на предлог на Премиер,	Мониторинг, анализи	Препораки, распределба на проектни средства, контакти со органи и НВО-а	Државен буџет

		државни службеници			
	Институт за етнички студии	Научници	Студии, анализи, научна дејност, едукација	Умрежување, меѓународна соработка	
Хрватска	Совет на национални малцинства	Избрани од Влада од претставници на заедниците	Консултативна функција, програмска	Пристап кон информации и документи, повикување на службеници, препораки и барања за расправање на одредени теми до државни органи	Државен буџет ЕУ фондови
	Канцеларија за човекови права и правата на малцинствата	Државни службеници	Мониторинг на имплементација на обврските, стручни работи	Прибирање информации	Државен буџет
Шведска	Министер за интеграција (укинат)	Член на Влада	Формулирање и водење на интегративна политика, централизиран пристап кон интегративните процеси	Преземање на мерки од областа на едукацијата, вработувањето, итд со цел постигнување напредок во интегративната агенда.	Државен буџет
	Околинскиот административен одбор	Државни службеници	Мониторинг на имплементацијата на Актот за национални малцинства и малцински јазици	Поднесува извештаи до Министерството за вработување каде јасно ги дефинира утврдените проблеми	Државен буџет
Земји од Западен Балкан					
Србија	Канцеларија за човекови и малцински права	Државни службеници	Следење на усогласеност на законодавството, подготвување на информации, извештаи и анализи, врски со матични држави, соработка со ЕУ	Јавна информација, вклучување на јавноста преку јавна консултација за одредени извештаи на меѓународно ниво, прибирање релевантни податоци	Државни пари
	Совет за национални малцинства	Највисоки државни претставници претседатели на националните совети и на еврејската заедница	Следење на состојба, на законодавство, на меѓународни договори	Предлози и мерки до Влада, потврдување на симболи, знамиња	Државен буџет
Црна Гора	Министерство за човекови и	Државни	Подготовка и спроведување на	Координација, предлагање закони, меѓународна	Државен

	малцински права	службеници	закони, стратегии, соработка со други тела во државата и странство, подготвување извештаи	соработка	буџет
	Фонд за заштита и остварување на правата на малцинствата	Управен одбор претставници од совети на малцинства, избраници од Парламентот и секретарот од министерство надлежно за заедниците	Проекти	Распределување на средства за проекти, изготвување на критериуми	Одредена сума од државен буџет
Кавказ					
Грузија	Министерство за помирување и граѓанска еднаквост во Грузија	Државни службеници	Координација за имплементација на концептот за толеранција и граѓанска еднаквост и на акциониот план	Поднесување на јавни извештаи за имплементацијата на концептот и на акциониот план, јавни проценки за имплементацијата, фасилитирање на меѓуресорска комисија, информирање на јавноста	Државни пари

Меѓународни и регионални стандарди во врска со унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците (малцинствата)

Се смета дека главно постојат два вида на пристап за решавање на статусот на националните малцинства. Според едниот пристап, човековите права, како право на образование или слобода на изразување се гарантираат на ниво на индивидуа со сите нејзини посебности. На пример, ЕКЧП и Рамковната конвенција се експлицитни дека штитат индивидуални права, а не колективни права, кои би припаѓале на некоја заедница во општеството. Вториот пристап ги третира правата на малцинствата како колективни права, односно се смета дека без гарантирање на групни права, културата на мнозинските групи во општеството би била загрошена.

Меѓународната заедница има предвидено посебни одредби и постапки со цел спречување на дискриминација и целосно остварување на правата на припадниците на мнозинските ранливи групи. Во рамките на помалубројните општествени заедници исто постојат ранливи категории на лица, како што се жените, децата, повозрасни или крајно сиромашни лица, кои може да бидат жртва на двојна дискриминација, како припадник на мнозинска заедница, но и како припадник на посебно ранлива општествена група.

За потребите за измена и дополнување на законот обработени се само оние глобални и европски инструменти кои го гарантираат правото на образование, на култура, религија,

слободата на комуникација и контакт, употребата на јазикот на националните малцинства и пристап до државна и јавна служба.

Инструменти на ООН

Правата на заедниците во областа на културата, образованието, комуникацијата, пристап до државната и јавна служба и употребата на јазиците се елаборирани во низа инструменти на ООН. Тие се разликуваат по тоа дали се општи или посебно ги регулираат нивните права, или пак штитат некое посебно право, како и по правната сила, односно дали се правно-обврзувачки или не. Меѓународните тела кои се задолжени за заштита, надзор и известување на спроведувањето на горенаведените инструменти, допринесуваат кон разјаснување на примената на меѓународните стандарди преку општите коментари, коментари на извештаите на земјите и своите гледишта кога се произнесуваат за индивидуални случаи.

Декларацијата за правата на припадниците на националните или етничките, религиозните и јазичните малцинства од 1992 е посебен инструмент целосно посветен на правата на малцинствата. Иако тој не е правно-обврзувачки, сепак на глобално ниво претставува каталог на малцинските права, којшто е едногласно усвоен од страна на државите-членки на ООН. Заштитата на постоење на малцинствата, принципите на недискриминација и еднаквост пред законот се стожерите на кои се заснова Декларацијата. Таа предвидува културни, религиозни, образовни права, право на здружување, право на употреба на јазикот во јавност, контакти со припадниците на сопствената, на други заедници и со држава со која чувствуваат врска по основ на идентитет, учество во сите сфери на јавниот живот и ги штити бранителите на човечките права кои се залагаат за унапредување и остварување на малцинските права согласно законот.

Во однос на прегледот на одделни права и принципи предвидени во меѓународните инструменти, се добива следната слика:

На универзалниот **принцип на недискриминација и на еднаков третман** му се посветени Меѓународната конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација, Конвенцијата за елиминирање на сите форми на дискриминација на жената, како и Конвенцијата за правата на детето, покрај одредбите кои се предвидени во инструментите кои го сочинуваат таканаречениот Меѓународен проект за човекови права (Bill of Human Rights). Се смета дека принципот на недискриминација е дел од обичајното право, со оглед на праксата на државите.

Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права не предвидува никакви ограничувања на правото да не се биде дискриминиран по основ на раса, боја на кожата, религија, пол, општествен статус и друга заштитена карактеристика, ниту пак предвидува негова дерогација во воена и вонредна состојба. Комитетот за човекови права нашол повреда на член 26 од Пактот кога државата финансирала само римокатолички училишта и кога лицата кои служеле војска, а биле со друго државјанство, добиле помали пензии во споредба со државјаните.

Меѓународната конвенција за елиминирање на сите форми на расна дискриминација бара од државите членки да ја спречат дискриминацијата и да гарантираат, помеѓу другото, слобода на изразување и здружување, пристап кон државна и јавна служба, право на работа, на образование, на еднакво учество во културните активности и пристап кон јавни места како ресторани, дискотеки и т.д., под еднакви услови. Комитетот кој го надгледува спроведувањето на Конвенцијата од страна на државите утврдил повреда кога државните органи пропуштиле да спроведат истрага за наводи на лица дека биле дискриминирани кога не им било дозволено да влезат во дискотека поради тоа што биле Роми. Комитетот покажуваат жив интерес за правата на малцинствата и за воведувањето на специјални привремени мерки со цел припадниците на малцинствата во пракса да ги уживаат правата предвидени во Конвенцијата.

Еднаков пристап до државна и јавна служба е дел од правото на учество во јавните работи загарантирано со Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права. Членот 25(в) бара вработувањето во државна и јавна служба, унапредувањето и престанокот на

службата да се одвива врз основа на критериуми кои се објективни и разумни, без било какви политички влијанија и дискриминација.

Правото на сопствената култура за малцинствата кои се разликуваат по етничка, религиозна или јазична припадност е предвидено со членот 27 од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права. Ова право е формулирано и како индивидуално, бидејќи е загарантирано на поединци, но и како колективно право, со оглед на тоа дека се ужива заедно со другите членови на заедницата. Од особено значење за културните права на малцинствата е и членот 15 од Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права кој, меѓу другото, предвидува учество во културниот живот и како таков е во тесна врска со идентитетот. Еден аспект од тоа право, покрај употреба на јазикот се и формите на образование, комуникација преку медиумите, како и учество во носењето на одлуките поврзани со културата на засегнатите страни согласно членот 25(a) од Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права.

Правото на употребата на јазикот е уште едно од корпусот на права кои се предвидени за етничките, религиозните и јазичните малцинствата. Концептот на толеранција, се повеќе се трансформира во позитивна обврска на државите да придонесуваат кон активната употреба на јазикот во јавната и приватната сфера на живеење. Комитетот за економски, социјални и културни права смета дека секој има право на избор со кој јазик ќе се служи како дел од неговата култура, согласно членот 15 (1)а од Меѓународниот пакт чија примена е надлежен да ја надгледува. Ова право е повеќеслојно и ја опфаќа употребата на јазикот во судски и определени управни постапки, во јавните медиуми, изучувањето на мајчиниот јазик. Фокусирајќи се на децата како ранлива група, Конвенцијата за правото на детето бара од јавните медиуми да пренесуваат содржини од разни култури согласно јазичните потреби на децата, припадници на малцинствата.

Во однос на **правото на образование**, Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права во комбинација со Конвенцијата за правата на детето бара задолжително основно образование и повисоко образование согласно државните капацитети за сите. Но постои и отворена можноста за родителите да ги школуваат своите деца во други установи, како и правото на недржавни актери да основаат училишта, се додека тие исполнуваат минимум стандарди, што е од особена важност за малцинствата. Образованието треба да ги усмери децата кон развивање на почит за својот сопствен културен идентитет и јазик, но и за вредностите во државата во која живеат, и пошироко. Поаѓајќи од фактот дека преку децата може да се изградат мостови помеѓу традиционално историски поделени групи, Комитетот за правата на детето во својот општ коментар бр. 1 е дециден во потребата преку образованието да се развие свеста кај децата за мултикултурализмот, различноста и потребата за толеранција.

Во однос на **националните институции** согласно Принципите кои се однесуваат на статусот на националните институции за човекови права (Париски принципи), Комитетот за економски, социјални и културни права согледал дека институциите за заштита на човековите права воглавно се формирани од владите, уживаат автономија од законодавната и извршната власт и ги земаат во предвид стандардите за човекови права при извршување на своите разновидни активности. Но исто така укажал дека нивната улога за промовирање и заштитата на културните, економските и социјалните права мора јасно да биде дефинирана и да и се даде поголема тежина преку имплементирање на образовни програми, вршење на анализи и подготвување на студии за степенот на имплементацијата на тие права со посебен осврт на ранливите групи.

Совет на Европа

Советот на Европа е најзначајната институција за дефинирање на стандарди за заштита на заедниците на пан-европско ниво. Тој епитет со право му припаѓа, земајќи ги во предвид неговите инструменти во кои што спаѓаат Рамковната конвенција, Европска повелба за регионални и малцински јазици (Европска повелба), како и Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи (ЕКЧП). Овие три инструменти се надополнуваат и

заедно ја сочинуваат архитектурата на која почива заштита на малцинските права во Европа, а која важи и за други земји кои ги прифатиле овие обврски.

Рамковната конвенција е децидна дека заштитата на националните малцинства е витална за стабилноста, мирот и безбедноста во една држава. Таа ги еnumerира малцинските права, кои може да се уживаат на индивидуално и на колективно ниво. Европската повелба, која не е ратификувана од Македонија, е фокусирана на заштитата на јазиците кои традиционално се зборувале во историските регионални и малцинските заедници. ЕКЧП, како општ инструмент, покрај заштитата од дискриминација, експлицитно го содржи барањето за употреба на јазик во основната комуникација со органите во постапката, кој е разбирлив за осомничениот, односно обвинетиот. Прегледот на правните инструменти го открива следното:

Принципот на недискриминација е прецизиран во членот 14 и Протоколот 12 од ЕКЧП. Рамковната конвенција покрај целосната забрана на дискриминација предвидува еднаков третман пред законот и еднаква заштита од страна на законот. Од историски причини одредени малцинства се наоѓаат во понеповолна положба од остатокот на населението. Поради тоа мерките кои државите би ги преземале за да се обезбедат еднакви услови за тие малцинства, на пример во образованието преку доделување на стипендии и организирање на менторства, не би се сметале за дискриминирачки. Нивната цел исклучиво би била да се доведат условите на припадниците на малцинската заедница на исто рамниште со останатото население. Со Европската повелба се забранува дискриминација на малцинските јазици, иако не се бара потполна еднаквост со државниот јазик(ици). Ревидираната Европска социјална повелба овозможува уживање на правото на работа, на адекватни услови за живеење и заштита на семејството согласно принципот на недискриминација.

Рамковната конвенција бара креирање на позитивни услови за **одржување и развој на културата** на малцинствата и забранува секаква пракса на асимилација спротивно на волјата на поединецот. Членот 8 кој го штити правото на приватност, семеен живот и дом исто го штити и идентитетот на малцинствата, односно нивното право да водат начин на живот како нивните предци и признавање на традиционалниот обред на венчавка за остварување на социјални права. Истиот член го штити и правото на определување и изразување на својот национален идентитет, како есенцијален дел на личниот идентитет.

Употребата на јазиците на малцинствата во приватност и во јавната сфера е заштитено со Европската повелба. Основна цел е заштита на европското културно наследство. Повелбата предвидува употреба на малцинските јазици во одредени судски постапка, и во случај кога странката добро го познава официјалниот јазик. Трошоците во ваков случај ги сноси државата, освен ако ја одбила примената на оваа одредба. Повелбата исто дава можност за издавање на документи и за комуницирање со институциите и органите на малцинските јазици. Јазичните права се предмет на заштита и на Рамковната конвенција во баланс со заштитата на јавниот интерес согласно принципот на пропорционалност

Правото на образование на јазикот на малцинствата или изучување на тој јазик е дел од Европската Повелба, која исто така бара соодветни човечки ресурси и финансии да бидат ставени на располагање од страна на државите за исполнување на таа задача. Тоа право е гарантирано и со Рамковната конвенција и со ЕКЧП.

Слободата на изразување на малцинствата преку јавните медиуми е заштитена со Рамковната конвенција. Од државите се очекува да обезбедат поддршка на медиумите и на квалитетните програми, вклучувајќи ги и вестите за припадниците на малцинствата. Тие е пожелно да бидат вклучени и како членови на регулаторните тела на медиумите. Државите треба да определат и мерки за поттикнување на медиуми во приватна сопственост со цел унапредување и заштита на културата, уметноста, историјата, јазикот и традицијата на малцинствата. Од посебна важност е пристапот кон медиумите да се обезбеди во руралните и потешко достапните средини, каде што традиционално живеат малцинства.

Рамковната конвенција предвидува **ефективно учество** во културниот, економскиот и социјалниот живот, за кое како услов се јавува нивна консултација при носењето на законодавни и административни мерки кои директно ги засегаат, учество при изготвување на

планови и програми, изработка на студии, и слично. Одредбата која е карактеристична за Рамковната конвенција овозможува **соработка со државите** со кои малцинствата чувствуваат врска поради јазикот, религијата, традицијата, итд. Ова право се остварува и преку финансирање на проекти од страна на тие држави за унапредување на правата на малцинствата, потпишување на билатерални договори со државата во која живеат малцинствата, итд.

Во членот 6, Рамковната конвенција бара од државите – потписнички да го поттикнуваат **духот на толеранцијата и на меѓукултурен дијалог** во функција на постигнување на социјална кохезија. За остварување на целта потребно е да се вложат напори во градење на општествената интеграција посебно во полето на употребата на јазиците, образованието и културата. Право да се биде дел од општеството им припаѓа на сите кои се наоѓаат на територијата на државата, без оглед на нивните карактеристики. Поради тоа се бара ефикасна заштита од дискриминација, од злосторства на омраза или говор на омраза за сите поединци со заштитени карактеристики.

Организација за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ)

Политичките заложби на ОБСЕ за човекови права, кои државите-членки ветице дека ќе ги имплементираат, содржат и барање за целосна заштита на правата на малцинствата (Копенхаген 1990, Будимпешта 1994) како и партиципативни права (Истанбул 1999). Заложбите на ОБСЕ се надолжени со Рамковната Конвенција, која дава правна сила на некои од неговите политички заложби. ОБСЕ ја има основано и институцијата Високиот комесар за национални малцинства, која е формирана со цел да се превенираат конфликти кои би можеле да го загорат мирот во Европа. Сублимираниот каталог на малцинските права на ОБСЕ го содржи следново:

Да се биде или не припадник на малцинство е личен избор и како таков не смее да биде причина за било каков неповолен третман. Правата на припадниците на малцинствата спаѓаат во рамките на меѓународната грижа (Копенхаген 1990). Забранети се активностите кои би биле преземени со цел да се смени **демографскиот состав** на населението на една територија (Хелсинки 1992).

Универзалноста на принципот на **недискриминација и на еднаков третман** се потврдува и преку заложбите на ОБСЕ, уште од неговите почетоци преку Финалниот акт на конференцијата за безбедност и соработка во Европа од 1975 година. Се предвидуваат и специјални мерки со цел да им се овозможи на припадниците на малцинствата услови на еднаквост, бидејќи тие неретко се наоѓаат во помалку привилегирана положба. Конкретно за Ромите се бараат соодветни програми за креирање на услови на еднаквост за нивно учество во општествениот живот.

Пристап до државна служба е потенциран во рамките на полициската служба. Поточно, Препораките за вршење на полициската служба во мулти-етничките општества со појаснение од 2006 упатуваат на тоа дека е потребно демографскиот состав на населението да се рефлектира во полицискиот состав во државата на сите нивоа. Поради тоа потребни се ефективни политики за вработување на припадниците на малцинствата во полицијата, кои би вклучиле специјални мерки, обука и превенција на дискриминација. Водичот од Љубљана за интеграција на разноликите општества бара државната и јавната администрација да ја рефлектираат разноликоста во општеството преку соодветна застапеност на припадниците на малцинствата во судството, образованието, јавното здравство и институциите за социјална заштита за поголема општествена интеграција.

Културните права подразбираат одржување и развој на сите аспекти на културата на заедниците, односно јазикот, литературата, религијата, како и презервација на културните и историските споменици и објекти (Виена 1989). Државите имаат и негативна обврска во областа на продукцијата на материјали на малцинствата од областа на културата (Виена 1989, Копенхаген 1990).

Употребата на јазикот на кој зборуваат припадници на помалубројните заедници опфаќа дистрибуирање, приемање и размена на информации на мајчин јазик (Виена 1989). Понатаму тој опфаќа негово изучување и примена во образовниот систем во баланс со изучување на државниот јазик. Се предвидуваат и различни модалитети за комуникација на малцинскиот јазик со администрацијата и судството. Препораките од Осло кои се однесуваат на јазичните права на националните малцинства и појаснувањето од 1998 година во поголем детал ги разработуваат овие права. Треба да се дозволи употреба на личните имиња и имињата на здруженијата и компаниите согласно обичаите, традицијата и лингвистичките системи на малцинствата. Истото важи за патните знаци и топонимите, во зависност од бројноста на малцинската заедница. Кога припадниците на малцинствата го бараат тоа, треба да им се обезбедат и документи и јавни исправи на нивниот јазик, како и да им се обезбеди комуникација со управни, судски и државни органи на нивниот мајчин јазик, земајќи ги капацитетите на државата и бројноста на малцинството како репер.

Слободата на изразување во општи рамки ги опфаќа медиумите, односно правото да се формираат медиуми на малцински јазици. Заедниците треба да имаат вистински пристап и кон државните медиуми кои треба да емитуваат содржина на нивни јазик. Уредничката политика мора да остане независна, а припадници на заедниците да бидат вклучени и на ова ниво. Можноста да се слушаат содржини емитувани од медиуми на малцинскиот јазик од страна на други држави не значи намалување на обврската на земјата да овозможи емитување на содржини во етерот на малцински јазик.

Правото на образование и воспитување, односно подигање на деца го штити пренесувањето на јазикот, културниот идентитет и религијата од родителите на децата. Во рамките на изучување на историјата и културата треба да се вметнат и содржини за изучување на историјата и културата на малцинствата, како и содржини со кои би се поттикнале толеранцијата и прифаќањето на различноста. Препораките од Хаг во врска со правото на образование на националните малцинства и појаснувањето од 1996 година се децидни дека меѓународните малцински стандарди се минимумот кој ги задолжува државите и дека не треба рестриктивно да се толкуваат, туку во духот во којшто се донесени. Тие предвидуваат слободно формирање на приватни образовни институции на малцински јазици и нерестриктивни извори на финансирање. Покрај образование на мајчин јазик, се бара и изучување на државниот јазик за да се постигне поголема кохерентност во општеството. Водичот од Љубљана за интеграција на разноликите општества се осврнува и на билингвизмот и на интегриран образовен систем.

Право на човечки контакт преку слобода на движење, прекугранично патување и употреба на средства за комуникација, вклучува контакти помеѓу припадниците на малцинствата, како и контакти со лица кои потекнуваат од држави со кои припадникот на малцинството чувствува сродност (Виена 1989, Копенхаген 1990). Болзано/Бозен препораките за национални малцинства во меѓудржавните односи (2008) регулираат многу прашања во врска со прекуграничната и меѓународната соработка во доменот на заштитата на националните малцинства. Државата која е заинтересирана да потпомогне некое национално малцинство во друга држава мора да се придржува кон меѓународните правила и да бара одобрување од неа, на пример при финансирање на проекти, доделување на стипендии, носење законска регулатива, итд.

Правото на здружување во културни здруженија и невладини организации од домашен и меѓународен карактер, како и формирање на образовни, религиозни и културни институции е исто заштитено со Документот од Копенхаген од 1990 година. На овие форми на здружување им следува техничка и финансиска помош. Ова право е значајно и од аспект на правото на националните малцинства да бидат **консултирани и вклучени во носењето на одлуки** и формулирањето на политики кои ги тангираат од областа на културата, образованието, медиумите, поради нивно достоино претставување во разни советодавни тела или органи со моќ на одлучување. Препораките од Лунд за ефективно учество на националните малцинства со појаснение од 1999 година одат токму во оваа насока. За ефективно учество на малцинствата државите може да организираат советувања, референдуми, водење на преговори, барање на одобрение од засегнатото малцинство, итд. Препораките го разработуваат

нетериторијалниот концептот на културната автономија. Се предвидува и примена на симболи и други форми на културно изразување на малцинствата. Водичот од Љубљана за интеграција на разноликите општества акцентот го става на вклучување на малцинските групи во процесот на носење одлуки, кои инаку би биле маргинализирани, со што би се предизвикала фрагментација на општеството.

Европска Унија (ЕУ)

Од легислативата на ЕУ која што е значајна за заштитата на заедниците, посебно место зазема Повелбата за фундаменталните права. Додека нејзиниот член 20 гарантира еднаквост пред законот, членот 21 експлицитно забранува секаков вид на дискриминација врз основа на припадност на малцинство. Членовите 7 и 8 кои што го штитат правото на приватност, се применуваат и во однос на етничките, културните, религиозните и јазичните малцинства, со цел заштита на нивните лични податоци.

Од аспект на Евро-интеграциите, заштита на малцинствата претставува еден од условите кои земјите мораат да го исполнат за да бидат примени во семејството на ЕУ, согласно критериумите од Копенхаген од 1993 година.

Централно Европска Иницијатива (ЦЕИ)

а разлика од Рамковната конвенција која не содржи дефиниција за “национално малцинство” тука тоа се дефинира како група која е бројно помала од остатокот на населението во една држава, чии припадници, нејзини државјани, се разликуваат од останатото население по етничка, религиска или јазична основа, и се водени од волјата за зачувување на својата култура, традиција, религија или јазик.

Инструментот ги предвидува сите горенаведени права, а издвоено се фокусира и на правата на Ромите.

2. Цели на предлог регулативата

Главна цел на овие измени и дополнувања на Законот за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од вкупното население во РМ е да се подобри состојбата со имплементација на правата на заедниците, да се олесни следењето на степенот на нивното остварување и да се обезбеди надзор над реализација на овие права од страна на институциите на централно и локално ниво.

3. Можни решенија (опции)

3.1 Опис на решението „не прави ништо“

Доколку не се донесат предложените измени и дополнувања на Закон, нема да се надминат досегашните практични проблеми во примената на Законот.

3.2 Опис на можните решенија (опции) за решавање на проблемот

Најсоодветно решение заради надминување на наведените слабости е да се донесе предложениот закон.

4. Проценка на влијанијата на регулативата

Можни позитивни и негативни влијанија од секоја од опциите:

4.1 *Економски влијанија*

4.2 *Фискални влијанија*

4.3 *Социјални влијанија*

Најзначајниот сегмент од донесувањето на овој закон е тоа што со него ќе се подигне степенот на реализација на правата на припадниците на заедниците, ќе се олесни следењето на степенот на реализација на правта и ќе се обезбеди надзор над нивното остварување.

4.4 *Влијанија врз животната средина*

4.5 *Административни влијанија и трошоци –*

а) трошоци за спроведување

За спроведување на законот не се потребни финансиски средства

б) трошоци за почитување на регулативата

5. Консултации

5.1 *Засегнати страни и начин на вклучување*

Предлогот на законот е изработен од страна на работна група составена од:

1. МЕНФИ ИЛИЈАЗИ - УПРАВА ЗА АФИРМИРАЊЕ И УНАПРЕДУВАЊЕ НА КУЛТУРАТА НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА ЗАЕДНИЦИТЕ
2. МИЛУТИН СТАНЧИЌ – УПРАВА ЗА РАЗВОЈ И УНАПРЕДУВАЊЕ НАОБРАЗОВАНИЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА ЗАЕДНИЦИТЕ
3. ХЕСАТ ВЕЛИУ – МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ
4. ЈАСМИНКА ПЕРЧИНКОВА – КОМИТЕТ ЗА ОДНОСИ МЕЃУ ЗАЕДНИЦИТЕ
5. БЕХАР АМЕТИ - СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РАМКОВЕН ДОГОВОР
6. БЕКИМ КАДРИУ - КОМИСИЈА ЗА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА
7. БЕРАТ МЕХМЕД - МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
8. НУРЕДИН ИСМАИЛИ - МИНИСТЕРСТВО ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА
9. БЕКИМ МЕХМЕД - МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
10. МИРЈАНА НЕДЕЛКОВА - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД ВЛАШКАТА ЗАЕДНИЦА
11. ЏУНЕЈТ ДАВУД - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА
12. МЕРСИХА СМАИЛОВИЌ - ПРЕСТАВНИК НА НВО ОД БОШЊАЧКАТА ЗАЕДНИЦА
13. ЕЛВИС ШАКИРИ - ПРЕТСТАВНИК НА НВО ОД РОМСКАТА ЗАЕДНИЦА
14. БОГОЉУБ НИНИЌ - ПРЕСТАВНИК НА НВО ОД СРПСКАТА ЗАЕДНИЦА
15. МЕВМЕД ЏЕМАЈЛОВСКИ – ПРЕСТАВНИК НА МРЕЖАТА ЗА МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО
16. РУБИН ЗЕМОН - ПОСЕБЕН СОВЕТНИК ЗА РАЗВОЈ НА МУЛТИКУЛТУРНО ОПШТЕСТВО ИНТЕРКУЛТУРАЛИЗМОТ И ИНТЕР-КУЛТУРНИТЕ КОМУНИКАЦИИ ВО КАНЦЕЛАРИЈАТА НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ВЛАДАТА НА РМ
17. ИРЕНА ОРОВЧАНЕЦ - АОПЗ
18. ЛЕЈЛА КАРДОВИЌ -АОПЗ
19. КРИСТИНА АНТИЌ - АОПЗ
20. ИЛХАН РАХМАН - ДИРЕКТОР НА АОПЗ
21. ЏЕЛАЛ ХОЌИЌ - ЗАМ. ДИРЕКТОР НА АОПЗ

Агенцијата за остварување на правата на заедниците со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје организираше јавна расправа и консултации со засегнатите страни за предлог измените и дополнувањата на законот за унапредување и заштита на правата на заедниците и истата се оддржа на 24. 10. 2018 год. во хотел Александар Палас – Скопје.

5.2 *Преглед на добиените и вградените мислења*

5.3 *Мислењата кои не биле земен предвид и зошто*

6. Заклучоци и препорачано решение

6.1 Споредбен преглед на позитивните и негативните влијанија на можните решенија (опции)

Меѓуетничкиот соживот е од широк општествен интерес. Главните текови во кои се движат европските држави во однос на правата на етничките заедници водат кон зголемено почитување на правата на националните заедници кои водат кон главната цел, а тоа е меѓуетнички интегрирано функционално општество. Па оттаму, станува јасно дека за интегрирање и успешно функционирање во ЕУ, неопходно е пред се меѓуетничко интегрирање на државно и локално ниво, за што е потребно градење на соодветно расположение и општествени услови.

Станува јасно дека кога се работи за членките на ЕУ со подолг стаж, концептот на интегрирано општество се сфаќа пошироко, така да ја опфаќа и економската интеграција (пример Данска). Конкретно, Обединетото Кралство развива активности и има одредено надлежен орган чија цел е успешно вклучување на припадниците на заедниците на пазарот на трудот, во приватните фирми, како и за развивање на приватен бизнис. Групата за вработување претставува позитивен пример бидејќи ги идентификува проблемите во процесот на вработување на припадниците на етничките заедници и изнаоѓа соодветни солуции согласно својата годишна програма на структуриран и методичен начин.

Одреден број на земји имаат предвидено или востановено фондации (пример Естонија) или фондови (пример Обединетото Кралство и Црна Гора) за финансирање на проекти за унапредување и остварување на меѓуетничката интеграција, на културниот идентитет и на други права на заедниците, за нивно посеопфатно вклучување во општествениот живот, координација на проекти и донации. Парите се обезбедуваат од државата, од единиците на локалната самоуправа, од ЕУ и други донатори, итд. Фондацијата на Естонија проактивно бара донатори, врши проценка на капацитетите на заедниците, ги гради капацитетите на заедниците за апсорпција на фондовите и врши мониторинг. Таа одржува и датабаза на проекти и донатори. Обединетото кралство пак времетраењето на Фондот го продолжува со одлука на Извршната власт. Во фондот за ирска радиодифузна дејност во носењето на одлуки се вклучени и гледачите и телата кои се задолжени за промоција на ирскиот јазик. Црна Гора претставува позитивен пример во однос на обезбедување на средства за Фондот преку законски утврден процент на буџетот наменет за негово финансирање.

Во споредбената анализа се вклучени поголем број на разни тела, поради параметрите со кои се оперира. Вклучени се тела кои вршат мониторинг и известување во врска со состојбите и примената на законот, тела кои ја следат ситуацијата, прибираат податоци и вршат анализа, тела кои вршат превентивна функција и алармираат за проблемите во оваа област, тела на координација и на проектни активности, како и тела што вршат заштитна функција во однос на индивидуалните случаи.

Органите кои се под капата на извршната власт, *suma sumarum*, ги имаат следните надлежности:

- Подготовка на политики, стратегии, законски проекти, организирање на јавни дискусии, проценка на предлог законите од аспект на заштитата на човековите и малцинските права (пример Србија),

- Следење на состојбите со правата на етничките заедници (пример Обединетото Кралство),

- Надзорна функција преку која се врши преглед на прогресот кој е направен во сферата на човековите права, се изготвуваат индикатори за негово мерење и се врши проценка на имплементацијата на акциониот план (пример Грузија),

- Известување за состојбите утврдени преку следењето и надзорот и давање на информации. Извештаите може да се јавни (пример Грузија) или пак телата може да се обврзани на

доверливост. Извештаите обично се доставуваат до Владата и до Парламентот (пример Обединетото Кралство),

-Градење на стручност и капацитети во однос на прашањето за малцинствата (Литванија),

-Организирање на бази на проекти, донатори, припадници на заедниците, НВО-а (Естонија),

-Координативна функција, преку координирање на активностите и проектите со други државни и локални тела и НВО-а (пример Литванија, Обединетото Кралство),

-Финансирање на проекти за развој на културата на припадниците на помалите заедници (Обединето Кралство) и

-Развивање на меѓународна соработка, придонес кон извештаите за состојбата со правата на заедниците на меѓународните организации (Литванија).

Во однос на овластувањата согласно статусот на орган кој е предмет на разгледување се идентификува следната пракса:

-Прибирање на податоци и информации од државни и локални тела, НВО-а, граѓани итд. Во Естонија, во прописот стои точно определен рок до кога се доставуваат извештаи, анализи и предлози,

-Прибирање на информации на писмено и усно со повикување на службеното лице, односно отворен пристап до секое лице кое има податоци од значење за ситуацијата на припадниците на заедниците (пример Естонија),

-Вклучување на претставници на разни тела, на НВО-ата, експерти со цел успешно решавање на проблемите (пример Естонија),

-Изработка на програми за работа и за мониторинг и подготовка на редовни јавни извештаи (пример Грузија и Данска),

-Поврзување, известување, давање предлози и дијалог со Владата, министерствата и други високи органи (пример Словенија, Грузија),

-Преземање на мерки за примена на интегративната политика во разни области како што се едукација, вработување, домување, и

-Давање на задолжително претходно мислење (пример Словенија).

Споредбено со искуствата на европските држави во Република Македонија постојат неколку институции кои се грижат за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците. Секако клучна улога во оваа област треба да и припадне на Агенцијата за остварување на правата на заедниците а предложените законски измени одат во насока на зајакнување на мандатот на Агенцијата, поголеми можности за прибирање, анализа и обработка на податоци, зголемување на можноста за финансиска поддршка на граѓанскиот сектор, овозможување на надзор над спроведување на законските прописи во оваа област и секако поголема видливост на заедниците во Македонија.

6.2 Ризици во спроведувањето и примената на секое од можните решенија (опции)

При спроведувањето на новите законски решенија клучната улога ќе ја има Агенцијата за остварување на правата на заедниците.

Потребно е преку овој закон да се постават линкови меѓу Агенцијата и надлежните органи во сите сфери каде што Агенцијата има надлежности. Овие линкови би биле двонасочни. Потребно е сите наведени органи во различните области да ја известуваат Агенцијата за работите од нејзината надлежност во однос на правата на припадниците на заедниците. Вторто, потребно е да се дефинира учество на претставници на Агенцијата во расправае по прашања од надлежност на припадниците на заедниците кога телата во различните области расправаат и одлучуваат за остварувањето на правата на припадниците на заедниците. Исто така, вториот линк би бил остварен на ниво на комуникација на Агенцијата до надлежните органи дефинирани доколку таа лоцира одредени незаконитости и недоследности во остварувањата на правата на припадниците на заедниците

Бидејќи во сите овие области од делокругот на работа на Агенцијата постојат тела кои се задолжени да го вршат инспекцискиот надзор, со строго дефинирани надлежности и механизми за вршење на инспекцискиот надзор, во Законот е предвидена мека форма на надзорна функција која не го опфаќа инспекцискиот надзор.

Најголем ризик при остварување на надзорната функција на Агенцијата може да претставува ненавремено доставување на потребните податоци како и нецелосни податоци од страна на институциите на централно и локално ниво.

Бидејќи во Законот е предвиден посебен фонд на финансиски средства за спроведување на посебни програми и проекти за остварување и унапредување на правата на припадниците на заедниците и промоција на меѓуетничките односи и општествената интеграција, како најголем воочен ризик се јавува можноста од недостаток на финансиски средства во истиот со што би се оневозможило исполнување на оваа законска обврска.

Од оваа причина потребно е Владата на РМ секоја година да обезбеди средства во посебниот фонд за реализација на горенаведената законска обврска.

6.3 Препорачано решение со образложение

Со измените и дополнувањата Законот ќе содржи вкупно 39 член за разлика од предходно кога во Законот имаше 24 члена. Овие измени и дополнувања на Законот опфаќаат ревидирање на одредбите во неколку области, од кои како најзначајни се: воведување на надзорната функција на Агенцијата, допрецизирање на начинот на доделување на финансиски средства од фондот за граѓанските организации како и олеснет пристап до информации потребни на Агенцијата за изработка на анализи во рамки на мандатот.

Пред членот 1 се додава наслов на членот „Предмет на уредување“, а во ставот 1 се исфрла зборот постапка.

Пред членот 2 се додава наслов „Основање Агенција за остварување на правата на заедниците“ а самиот член се менува целосно со текст „ За следење на остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците, како и за промовирање на нивните права и општествената кохезија и за вршење надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и законите со кои се уредуваат правата на припадниците на заедниците се основа Агенција за остварување на правата на заедниците.“

Пред членот 3 се додава наслов „Области на примена на Законот“ а од членот се исфрла „кои се помалку од 20% од населението во РМ“ со што долонително не би се оптоварувал текстот на законот со оваа формулација и секаде каде што во текстот се јавува оваа формулација целосно се исфрла., Зборот „принцип“ се заменува со „начело“ бидејќи станува збор за принцип, а не начело и во целиот текст на законот доаѓа до ваква промена на

текстот. Во членот после култура се вметнува и „медиуми“ бидејќи и медиумите се дел од сетот на правата кои треба да бидат опфатени со овој закон.

Пред членот 4 се додава наслов „Примена на начелото на соодветна и правична застапеност при вработување“, а целосно се исфрла „од членот 1 став (2) на овој закон“ како во овој член така и од останатиот дел од Законот како текстот дополнително не би се оптоварувал.

Пред членот 5 се додава наслов „Право на образование“

Пред членот 6 се додава наслов „право на информирање“

Се додава нов член 7 со наслов „Права од областа на културата“, со текст:

- (1) Припадниците на заедниците имаат право слободно да го изразуваат, негуваат и развиваат својот идентитет и особеностите на своите заедници во согласност со закон.
- (2) На припадниците на заедниците им се гарантира заштита на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет.

Со овој член во делот на општите одредби од Законот се обработува и правото од областа на културата кои до сега не беа разработени во овој дел од Законот а се од клучно значење за остварување и унапредување на правата на припадниците на заедниците.

Се додава нов член 8 со наслов „Право на употреба на мајчин јазик“ со текст: Припадниците на заедниците имаат право на употреба на својот јазик, во согласност со закон. Исто така оваа право не беше обработено во делот на општите одредби од Законот, а е од клучно значење за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците.

Досегашниот член 7 се менува со член 9 со наслов „Право на основање институции и здруженија на граѓани“ а текстот на членот целосно се менува со: „Припадниците на заедниците имаат право да основаат културни, уметнички, образовни институции, како и научни и други здруженија на граѓани и фондации заради изразување, негување и развивање на нивниот идентитет, во согласност со закон.“

Членот 8 преминува во член 10 со наслов „Право на употреба на симболите на заедниците“ со ист текст.

Член 9 преминува во член 11 со наслов „Статус на Агенцијата за остварување на правата на заедниците“.

Се додава нов член 12 со наслов „Цели на Агенцијата со текст „Цели на Агенцијата се обезбедување на почитувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците, унапредување на меѓуетничките односи, промовирање на меѓусебното разбирање и толеранција на сите заедници заради одржување, негување и зајакнување на општествената интеграција во Република Македонија.“

Членот 10 преминува во член 13 со наслов „Начела на работа на Агенцијата“ а како начела се додаваат уставност, забрана од дискриминација и инклузивност.

Членот 11 преминува во член 14 со наслов „Директор на Агенцијата“, став 2 се дополнува со текст „со право на уште едно повторно именување“ кое се однесува на заменик Директорот. Се додава нов став 3 „ За именување на директор и заменик-директор се објавува јавен оглас во три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија, од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.“ Ставот 3 преминува во став 4, став 5 и став 6 со следниот текст:

- 4) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;
- 5) има минимум пет години работно искуство; и

б) поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:

- ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,
- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,
- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
- БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

Членот 12 се менува во член 15 со наслов „Права и должности на директорот“ со следен текст:

(1) Директорот ги има следниве права и должности:

- раководи со работењето на Агенцијата,
- ја претставува и застапува Агенцијата,
- донесува стратешки план и годишна програма за работа на Агенцијата,
- поднесува извештај за работата на Агенцијата до Владата најмалку еднаш годишно до 31 март во тековната година за претходната година и
- врши други работи согласно закон

(2) Стратешкиот план, годишната програма за работа и извештајот за работа на Агенцијата од ставот (1) на овој член задолжително се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

Членот 13 преминува во член 16 со наслов „Надлежности на Агенцијата“ во кој зборот „се грижи“ се менува со „е надлежна“. Во алинеа 1 по усогласување се додава „и координирање“.

Алинеа 2 се менува со текстот „обезбедување поддршка на Владата во определувањето и реализацијата на стратешките приоритети поврзани со обврските што произлегуваат од Уставот на Република Македонија, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот, а особено заради остварување, унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците“.

Во алинеа 3 по „Агенција“ се додава „ која се подготвува во согласност со стратешките приоритети на Владата“,

Алинеа 4 се брише и се додава изменет текст од алинеа 5 иу тоа „ координација на активностите со органите на државната управа, со другите институции и независните органи и тела надлежни за заштита од дискриминација и заштита и промоција на човековите права, како и со давателите на донации“.

Алинеа 6 станува алинеа 5 а зборот „кохерентен“ се менува со „воединачен“.

Алинеите 9, 10 и 11 се бришат и се додаваат следните алинеи:

- изготвување информации и извештаи со предлог заклучоци за потребите на Владата на Република Македонија, за спроведувањето на Програмата за работа на Агенцијата,
- изготвување информации, стручно-аналитички материјали, мислења, иницијативи и предлог заклучоци за прашања од надлежност на Агенцијата, за потребите на Владата на Република Македонија,

- давање стручни мислења по материјалите кои ги разгледува Владата на Република Македонија, а се во функција на остварување, унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците и унапредување на меѓуетничките односи и општествената интеграција,
- учество во подготовка на извештаите кои Република Македонија ги доставува до меѓународните и регионалните организации согласно преземените меѓународни обврски, а кои се однесуваат на правата на припадниците на заедниците,
- прибирање, обработување, анализа и зачувување на податоците кои се однесуваат или се поврзани со остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците,
- Формирање на работни групи и други експертски тела од своја надлежност,
- преземање активности за јакнење на свеста, информирање и едукација за правата на припадниците на заедниците, начинот на нивно остварување и заштита и почитување на разноликоста, како и активности за промоција на меѓусебното разбирање и толеранција и унапредување на меѓуетничките односи и општествената интеграција, и

Се додава нов член 17 со наслов „Финансирање на Агенцијата“ со текст „Агенцијата се финансира од средства од Буџетот на Република Македонија, донации, проекти и други извори на финансирање“.

Се додава член 18 со наслов „Вработени во Агенцијата“ со текст „Вработените во Агенцијата имаат статус на административни службеници“.

Член 14 се брише, а на негово место се додава член 19 со наслов „Следење и анализа на примената на одредбите од овој и другите закони со кои се утврдени права на припадниците на заедниците“ со текст:

- (1) Агенцијата ги следи и анализира состојбите и спроведувањето на активности поврзани со правата, положбата, обврските и развојните можности на припадниците на заедниците утврдени со овој и со други закони и за тоа ја известува Владата на Република Македонија и јавноста.
- (2) На барање на Агенцијата, надлежните органи на државната управа и институции, како и органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје се должни редовно и навремено да доставуваат податоци и информации кои се однесуваат на остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците, најдоцна во рок од 7 дена од приемот на барањето.
- (3) Доколку за обезбедување на податоците и информациите од ставот (2) на овој член е потребен подолг временски период, во тој случај тие се доставуваат до Агенцијата најдоцна во рок од 15 дена од приемот на барањето.
- (4) Доколку на Агенцијата не и бидат доставени бараните податоци и информации, со посебен извештај го информира непосредно повисокиот орган, функционерот кој раководи со органот од ставот (2) од овој член или Владата на Република Македонија.
- (5) Агенцијата прибира и анализира податоци и од други извори и спроведува теренски и друг вид на истражувања заради следење на примената на законите со кои се утврдени права на припадниците на заедниците.

Членот 15 преминува во член 20 со наслов „Усогласување и координација на работата на Агенцијата со органите на државната управа“, каде во став 1 по усогласување се додава „и кординира“ и таксативно се набројуваат и други институции со кои се усогласува и кординира работата и тоа „Министерство за обазование и наука, Министерство за култура, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за информатичко општество и администрација и

Министрство за локална самоуправа“. Ставот 2 се брише целосно а се додаваат нови ставови 2 и 3 со следниот текст:

„(2) Агенцијата и органите од ставот (1) на овој член редовно соработуваат, меѓусебно се информираат и разменуваат податоци и информации кои се однесуваат на остварувањето, заштитата и унапредувањето на правата на припадниците на заедниците во областите од нивна надлежност.

(3) Заради усогласување на работата со органите од ставот (1) од овој член, Агенцијата може да иницира до Владата формирање на меѓу-ресорски работни тела или групи од областите кои спаѓаат во нејзина надлежност, со цел тековно обезбедување и размена на податоци, координирање на активностите и обезбедување на кохерентен пристап кон остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците и јакнење на општествената кохезија“.

Членот 16 преминува во член 21 со наслов „Соработка на Агенцијата со други органи, тела, здруженија на граѓани и фондации“ и во став еден во продолжение на ставот се додава текстот „и унапредување на меѓуетничките односи и општествената кохезија, а посебно со Комитетот за односи со заедниците, Народниот правобранител, Комисијата за заштита од дискриминација, Државниот завод за статистика и Агенцијата за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги“. Ставот 2, 3 и 4 целосно се бришат и се додаваат следните ставови:

„(2) Агенцијата соработува со општините, особено со комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво и може, на нивно барање, да дава мислења и предлози за прашања поврзани со правата на припадниците на заедниците и меѓуетничките односи.

(3) Во рамки на своите надлежности, Агенцијата соработува и со Македонската академија на науките и уметностите, со државните и приватните универзитети и институти, како и со експерти од областа на човековите права и правата на заедниците.

(4) Согласно со принципите на транспарентност и инклузивност, Агенцијата соработува со здруженија на граѓани и фондации кои ги претставуваат заедниците и кои делуваат на планот на остварување, унапредување и заштита на правата на заедниците и промоција на меѓуетничките односи и општествената интеграција“.

Се додава и нов член 22 со наслов „Евиденција на регистрираните здруженија на граѓани и фондации со текст „Агенцијата за остварување на правата на заедниците води евиденција на регистрираните здруженија на граѓани и фондации со советодавен статус, а кои се занимаваат со проблематиката на заштитата на остварување на правата на одредена заедница или за развој на мултикултурното општество и интер-културните односи“.

Членот 17 преминува во член 23 а во ставот 1 сзотот „остварување“ се менува со „спроведување“, по зборот „програми“ се додава „и проекти“, „спроведување“ се менува со „остварување“ а во продолжение на ставот се додава и текстот „и промоција на меѓуетничките односи и општествена интеграција,“ Ставот 2 се брише и се менува со нов со текст:

„(2) Фондот користи и располага со:

- средства од Буџетот на Република Македонија, наменети за остварување на активностите и програмите на Агенцијата,
- средства од Буџетот на Република Македонија наменети за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации со цел нивна поддршка и афирмирање на мултикултурализмот и интеркултурните комуникации,
- донации, проекти и
- други извори на финансирање“

Членот 18 преминува во член 24 со наслов „Намена на средствата од фондот“, се менуваат зборовите „со целите и задачите во“ со „согласно“, по зборот „фондација“ се додава „како цел и задача е“, а зборот „надлежност“ се брише.

Членот 19 целосно се брише а се додава член 25 со наслов „Оглас за користење на средствата од фондот со текст „

За користење на средствата од членот 23 на овој закон, Агенцијата распишува оглас еднаш годишно во првото тримесечје од годината, врз основа на одлука на директорот на Агенцијата.

Доколку на огласот не се пријават најмалку три здруженија на граѓани и фондации или пријавените здруженија на граѓани и фондации не ги исполнуваат условите за доделување средства, се распишува нов оглас во рок од 30 дена од завршувањето на постапка по претходниот оглас.

(3) Огласот од ставот (1) на овој член се објавува во најмалку два дневни весници од кои еден на јазикот што го зборуваат 20% од граѓаните на Република Македонија и на веб страницата на Агенцијата.

Се додава и нов член 26 со наслов „Критериуми и начин на распределба на финансиските средства од фондот“ и со следен текст

(1) Финансиските средства од фондот се распределуваат врз основа на следните критериуми:

1. Организациски критериуми кои треба да ги исполнуваат здруженијата на граѓани и фондации се:

- да се регистрирани согласно Законот за здруженија на граѓани и фондации,
- да спроведуваат активности во сферата на човековите права и правата на припадниците на заедниците, меѓуетничките односи и општествена кохезија во период од најмалку две години и
- да не добиле средства или поднеле пријава од/до друг државен орган или од други извори за иста намена, што би значело двојно финансирање на истите активности од други извори.

2. Проценка на квалитетот на проектите поднесени од здруженијата на граѓани и фондации кои ги исполнуваат критериумите од овој член, се врши врз основа на следниве посебни програмски критериуми:

Области	Максимум бодови
Организациска структура и ресурси	30
1.1. Дали здружението на граѓани или фондацијата има потребна организациска структура и човечки ресурси за спроведување на проектот (вработени, активни волонтери, хонорарно ангажирани лица)	10
Дали здружението на граѓани или фондацијата располага со	10

канцелариски простор (доколку е неопходен) и техничка опрема за спроведување на проектот	
Дали годишниот буџет на здружението на граѓани или фондацијата за последната календарска година ја надминува висината на средствата кои се побаруваат	10
Мрежно работење и соработка	10
2.1. Дали здружението на граѓани или фондацијата во последните две години реализирале проекти во соработка со други граѓански организации или органи на државната управа	10
Квалитет на проектот	60
3.1. Колку општата цел на проектот ќе придонесе кон реализацијата на дадената приоритетна цел	10
Дали целта на проектот е јасно определена	10
Дали целната група е соодветно определена	10
Дали спроведувањето на активностите доведуваат до остварување на предвидените резултати во проектот	10
Дали планот за спроведување на активностите е јасен и остварлив	10
Дали предложениот финансиски план е реален (описот на трошоци по категории и позиции соодветствува на пазарните цени)	10

(2) Секоја област од посебните програмски критериуми од ставот (1) на овој член се вреднува со 1,5 или 10 бодови, со следното значење: 1 – не; 5 – делумно и 10 – да.

(3) За пријавување на огласот од членот 25 од овој закон здруженијата на граѓани и фондации потребно е да ги достават следниве документи Пријава за финансиска поддршка

- Предлог- проект,

- Статут и решение за регистрација на здружението на граѓани или фондацијата,
- доказ за реализирани активности во сферата на човековите права и правата на припадниците на заедниците и меѓуетничките односи во период од најмалку две години,
- Програма за реализација на остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците од областа на образованието, науката, културата, информативната дејност, вработувањето, како и за промоција на меѓуетничките односи и општествената интеграција,
- Акционен план и буџет кој се побарува за реализација на активностите предвидени со проектот,
- Извештај за добиените средства до фондот во изминатата фискална година и за начинот на нивната реализација,
- Годишен извештај и завршна сметка на здружението на граѓани или фондацијата за претходната година и
- Уверение за платени даноци издадено од даночните органи.

(4) Здруженијата на граѓани и фондации не можат да поднесат повеќе од една пријава за финансиска поддршка во тековната година.

(5) Начинот на распределба на финансиските средства од членот 23 од овој закон се уредува со подзаконски акт кој го донесува директорот на Агенцијата.ж

Со членовите 25 и 26 целосно се разработува постапката за распишување на оглас за користење на средствата од фондот и критериумите и начинот на распределба на финансиските средства од фондот што недостасуваше во постоечкото законско решение.

Членот 20 се менува во член 27 со наслов „Комисија за доделување на финансиски средства од фондот“ и во став 1 се менува „18“ во „23“, а на крајот од ставот се додава „(проектот)“ Во ставот 2 зборовите „две години“ се менуваат со „една година без право на повторен избор“, а во ставот 3 зборовите „со мандат“ се менуваат во „за време“. Се додаваат нови ставови 4 и 5 и тоа:

„(4) Комисијата дава предлог за доделување финансиски средства, најдоцна во рок од 30 дена од истекот на рокот за пријавување на огласот.

(5) Предлогот за доделување финансиски средства од ставот (4) на овој член се утврдува со мнозинство гласови и се доставува до директорот на Агенцијата за донесување одлука за доделување на финансиските средства од членот 23 од овој закон“

Членовите 21 и 22 целосно се бришат а на нивно место се додаваат нови членови 28 и 29 со следниот текст:

„Одлука за доделување на финансиски средства од фондот

Член 28

(1) Директорот донесува одлука за доделување на финансиските средства од членот 23 од овој закон, најдоцна во рок од 7 дена од доставувањето на предлог-одлуката од комисијата од член 25 ставот (4) од овој закон.

(2) Против одлуката од ставот (1) на овој член може да се поведе управен спор во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката.

Извештај за реализација на активностите и потрошените средства од фондот

Член 29

По завршувањето на рокот определен за спроведување на програмата (проектот), корисникот на средствата во рок од 30 дена е должен до Агенцијата да поднесе извештај за реализација на активностите и потрошените средства“.

Членот 14 кој се однесува на надзорната функција на Агенцијата се брише и се доработува оваа функција која беше нејасна во постоечкото решение. Во законот се воведува посебна глава III НАДЗОР која во членовите 30 и 31 целосно ја разработува надзорната функција на следен начин:

III. НАДЗОР

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој и другите закони со кои се утврдени права на заедниците

Член 30

- (1) Агенцијата врши надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и над уставните и другите законски одредби со кои се уредува начинот на остварување, унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците.
- (2) Надзорот согласно став (1) од овој член се состои од надзор над законитоста и ефикасноста на работата на надлежните органи на државната управа и органите на единиците на локална самоуправа и градот Скопје во врска со остварувањето унапредувањето и заштитата и на правата на припадниците на заедниците.
- (3) При вршењето на надзорот, Агенцијата од надлежните органи на државната управа и органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје може да побара податоци и информации од делокругот на нивната законски утврдена надлежност.
- (4) Надлежните органи на државната управа и органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје се должни до Агенцијата во рок од 15 дена да ги достават бараните податоци и информации од ставот (3) на овој член.
- (5) Во случај кога и на повторно барање, надлежните органи на државната управа не достават податоци и информации или тие се нецелосни или неточни, Агенцијата може да ја извести Владата и да побара со заклучок на Владата тие да се задолжат да ги достават бараните податоци и информации.
- (6) При вршењето на надзорот, Агенцијата е должна да го информира органот во кој е извршен надзорот за констатираните состојби, а посебно за утврдените неправилности и недостатоци и да му предложи начин за нивно отстранување во определен рок.
- (7) Доколку надлежниот орган не постапи по укажувањата на Агенцијата во рокот определен во ставот (6) на овој член и не ги отстрани констатираните неправилности и недостатоци, Агенцијата е должна за тоа веднаш да ја извести Владата на Република Македонија и да предложи мерки за нивно отстранување.

Констатирање незаконитости при вршењето на надзорот

Член 31

Ако во вршењето на надзорот, Агенцијата констатира незаконитости во работењето на органите на државната управа и органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, поднесува иницијатива до надлежниот инспекциски орган за поведување на постапка за вршење инспекциски надзор

Во Законот се воведува и нова глава IV ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ која воопшто ја нема во постоечкото законско решение со која се предвидуваат мерки за почитување на новите законските одредби.

IV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 32

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на здружение на граѓани или фондација корисник на средства од фондот доколку во рок од 30 дена не поднесе извештај за реализација на активностите и потрошените средства, согласно член 29 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за здруженијата на граѓани или фондации корисници на средства од фондот од ставот (1) на овој член ќе му се изрече на одговорното лице во здружението на граѓани или фондации корисник на средства од фондот.

Член 33

(1) Глоба во износ од 3500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на здружение на граѓани или фондација корисник на средства од фондот доколку ненаменски ги потроши доделените финансиски средства од фондот.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за здруженијата на граѓани или фондации корисници на средства од фондот од ставот (1) на овој член ќе му се изрече на одговорното лице во здружението на граѓани или фондации корисник на средства од фондот.

Член 34

(1) За прекршоците предвидени во овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

(2) Одмерувањето на висината на глобата за правните лица - здруженијата на граѓани или фондации корисници на средства од фондот се врши согласно Законот за прекршоците.

Последната Глава III ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ преминува во Глава V со ист наслов. Членовите 23 и 24 целосно се бришат и се додаваат нови членови и тоа:

Член 35

Директорот и заменик-директорот на Агенцијата продолжуваат да ја вршат функцијата до истекот на мандатот за кој се избрани.

Член 36

Одредбата од член 14 став (4) точката б) од овој закон која се однесува на условот за познавање на странски јазик ќе започне да се применува по две години од денот на влегувањето на сила на овој закон.

Член 37

Подзаконските акти предвидени со овој закон и актите за внатрешна организација и систематизација на работните места, директорот на Агенцијата ќе ги донесе во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 38

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од населението во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 92/08 и 42/14).

Член 39

Овој закон влегува во сила осмиот од денот на објавување во “Службен весник на Република Македонија”.

7. Спроведување на препорачаното решение

7.1 Потреба од менување на закони и подзаконска регулатива во областа или други сродни области

7.2 Потребни подзаконски акти и рок за нивно донесување

Правилник за постапка, начин и критериуми за распределба на финансиските средства од фондот на АОПЗ

7.3 Органи на државната управа, државни органи и други органи надлежни за спроведување

Агенција за остварување на правата на заедниците

7.4 Активности за обезбедување на ефикасно спроведување на предлогот на закон

8. Следење и евалуација

8.1 Начин на следење на спроведувањето

Следењето на примената на законот ќе се врши преку годишните извештаи на Агенцијата кои како и до сега ќе бидат доставувани до Владата на РМ. Во годишниот извештај задолжително ќе бидат вклучени сите информации за изготвените анализи во сите области опфатени со законот, извештаи за начинот на распределба на финансиски средства од фондот

наменет за граѓанските организации како и информации од спроведениот надзор над спроведување на регулативата во областа на унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците.

Исто така ќе се изготвуваат и посебни извештаи и анализи со препораки до Владата во врска со степенот на имплементација на правата на припадниците на заедниците во следните области: образование, култура, информирање и медиуми, соодветна и правична застапеност, употреба на јазик и писмо, употреба на симболи и сите останати области од општественото живеење на заедниците.

8.2 Евалуација на ефектите од предлогот на закон и рокови

Изјава од министерот

Нацрт Извештајот за проценка на влијанието на регулативата е изготвен во согласност со Методологијата за проценка на влијанието на регулативата. Тој дава реална проценка на можните влијанија и очекуваните ефекти, како и трошоците кои се однесуваат на секоја од утврдените можни решенија (опции) за решавање на проблемот.

Датум: 20. 02. 2019

Министер за правда,
д-р Рената Дескоска